

ALLIANSSIN TAVOITEOHJELMA 2019

Hyväksytty Allianssin kevätkokouksessa 28.5.2019

Allianssin tavoiteohjelmassa määritetään järjestön vaikuttamistyön teemat ja ne tavoitteet, joiden saavuttamiseksi vaikuttamistyötä tehdään. Tavoiteohjelma ohjaa ja rajaa kaikkea Allianssin vaikuttamistyötä. Nuorisoalan kattojärjestönä Allianssi ei ota kantaa yksittäisiin keinoihin, joilla tavoitteet voidaan saavuttaa. Tavoiteohjelmaa päivitetään ja se hyväksytään vuosittain Allianssin kevätkokouksessa.

Allianssin missio ja kaiken vaikuttamistyön keskeisin tavoite on, että nuoret voivat hyvin. Nuorten syrjäytyminen on Suomen ja maailman suurin ongelma, joka on ratkaistava. Tulevaisuuden Suomi voi yhtä hyvin kuin nykyisyyden nuoret. Jos nuorilla on riittävät edellytykset hyvään elämään nyt, on heistä tulevana vuosina huolehtimaan itsensä lisäksi vanhenevista sukupolvista: tekemään töitä, tuottamaan verotuloja, kantamaan yhteistä vastuuta ja kehittämään koko yhteiskuntaa. Tällä hetkellä näitä riittäviä edellytyksiä ei ole. Jotta Suomi pärjää ja menestyy tulevaisuudessa, on nuorten hyvinvointi asetettava keskiöön kaikessa päätöksenteossa.

Nuorten hyvinvointi ja nuorten oikeudet koostuvat seitsemästä osa-alueesta:

1. Nuoret saavat kehittää itseään ja heidän osaamisensa tunnustetaan (OSAAMINEN + KIINNITTÄMINEN YHTEISÖÖN)
2. Työelämä on nuorille reilu ja nuoret tulevat taloudellisesti toimeen (TYÖ JA TOIMEENTULO)
3. Nuoret vaikuttavat yhteiskunnassa (OSALLISUUS)
4. Nuoret ovat sekä keskenään että suhteessa muihin ikäryhmiin yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia (YHDENVERTAISUUS JA TASA-ARVO)
5. Nuorisotyöllä ja kansalaisyhteiskunnalla on riittävät edellytykset tukea nuorten hyvinvointia (NUORISOTYÖN RESURSSIT JA KANSALAISSYHTEISKUNNAN TOIMINTAEDELLYTYKSET)
6. Nuoret voivat hyvin ja pahoinvoinnin kasautuminen pysähtyy (NUORTEN TERVEYS)
7. Ympäristöpolitiikkaa tehdään tulevien sukupolvien ehdoilla (YMPÄRISTÖ)

1. Osaaminen ja kiinnittyminen yhteisöön: Nuoret saavat kehittää itseään ja heidän osaamisensa tunnustetaan

Teemat: *koulutus, nonformaali oppiminen, harrastaminen*

Suomalainen koulutusjärjestelmä on yksi maailman parhaista, mutta Pisa-tulokset ja useat tutkimukset osoittavat, että peruskoulujärjestelmä ei takaa yhdenvertaisia menestymisen mahdollisuuksia ja oppimistuloksia aikaisempien vuosikymmenten tapaan. Osaamiserot kasvavat monella eri taholla: tyttöjen ja poikien välillä, Itä- ja Länsi-Suomen välillä, hyvin toimeentulevien ja heikompiensaisten perheiden välillä. Samaan aikaan, kun koulutusjärjestelmä ei onnistu aikaisempaan tapaan tuottamaan yhdenvertaisia lähtökohtia nuoren ihmisen elämälle, on osaamisen ja koulutuksen rooli yhteiskunnassa ja työelämässä kasvanut.

Pelkkä peruskoulun päättötodistus riittää enää harvaan työhön ja heikko koulutustaso ennustaa monia haasteita elämälle. Sitra ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitos arvioivat, että pelkän peruskoulun käynyt nuori aiheuttaa elämänsä aikana yhteiskunnalle useamman sadan tuhannen euron kustannukset etuuksien ja terveydenhuollon lisääntyneen palvelutarpeen vuoksi. Matala koulutustaso ennustaa siis korkeaa köyhyysriskiä, terveydellisiä ongelmia ja keskiarvoa heikompia sosiaalisia verkostoja.

Opinnot jäävät usein kesken, kun nuorella on puutteita perustaidoissa, kuten arjen- ja elämänhallinnassa sekä luku-, lasku- ja opiskelutaidoissa. Parhaat oppimistulokset ovat kouluissa, joka on riittävästi resursoitu ja joissa yhteishenki on hyvä, kiusaamista on vähän ja oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia tuetaan.

Harrastaminen on yksi tehokkaimmista tavoista vähentää nuorten syrjäytymistä, yksinäisyyttä ja sosiaalisten suhteiden puutetta. Harrastaminen voi kuitenkin olla kallista ja harrastamisen mahdollisuudet vaihtelevat merkittävästi erilaisista taustoista tulevien lasten ja nuorten välillä. Mahdollisuus harrastaa mieleistä harrastusta sopivalla intensiteetillä edistää nuoren hyvinvointia ja osallisuutta.

Sosiaalisten suhteiden ja ryhmätyötaitojen kehittymisen lisäksi harrastuksesta voi saada useita opiskelu- ja työelämässä tärkeitä taitoja ja sen kautta nuori voi löytää itselleen mieluisan opiskelualan ja ammatin. Harrastustoiminnasta kertyvien taitojen ja tietojen tunnistamista ja tunnustamista on kehitettävä suomalaisessa koulutusjärjestelmästä ja työelämässä. Tieto nuoren sekä formaalisti että non-formaalisti hankitusta osaamisesta pitää olla sekä nuoren itsensä, opetuksen järjestäjien, nuorten kanssa töitä tekevien että eri harrastus- ja vapaaehtoistoimintaa järjestävien tahojen helposti ja yhdenmukaisesti hyödynnettävissä.

Kansainvälinen liikkuvuus sekä osana koulutusjärjestelmää tai vapaaehtoisesti kasaantuu helposti varakkaampien perheiden lapsille ja nuorille. Nuorisotyöntekijöillä on mahdollisuus hakea mukaan Erasmus-liikkuvuusohjelmaan erilaisten nuorten kansainvälisen osallisuuden edistämiseksi, mutta hakemiseen liittyvä hallinto nähdään usein liian raskaana ja vaikeasti ymmärrettävänä.

Allianssin tavoitteet:

1. Jokainen nuori saa peruskoulusta toiselle asteelle siirtymisen kannalta olennaiset tiedot ja taidot. Jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon.
2. Opintoihin liittyvät kustannukset eivät muodostu kenellekään koulutukseen osallistumisen esteeksi.
3. Oppilaitosten esteettömyyteen liittyvät puutteet eivät muodostu kenellekään koulutukseen osallistumisen esteeksi.
4. Kouluissa ja oppilaitoksissa voidaan hyvin ja siellä on luotettavia aikuisia. Nuorten oppimisvaikeudet tunnistetaan varhain, ja nuori saa tarvitsemansa tuen kaikilla kouluasteilla.
5. Koulutuspolitiikan kehittämisen keskiössä on nuorten opiskelumotivaation ja kouluviihtyvyyden tukeminen. Nuorten osallisuutta oppilaitoksissa tuetaan.
6. Oppilaitoksissa ja työelämässä tunnistetaan ja tunnustetaan myös muualla hankitut taidot. Muualla hankittua osaamista peilataan koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin.
7. Oppilaitokset ja nuorten työelämäpalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä nuorisotoimen ja paikallisten järjestöjen kanssa.
8. Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus mielekkääseen harrastukseen.

9. Kansainvälinen liikkuvuus on osa koulutusjärjestelmää ja liikkuvuuteen kannustetaan sekä koulussa että muussa harrastustoiminnassa.

2. Toimeentulo: Työelämä on nuorille reilu ja nuoret tulevat taloudellisesti toimeen

Teemat: sosiaaliturva, opintotuki, köyhyys, työelämä, eläkkeet

Nuoret ovat pienituloisin väestöryhmä. Nuorten pienituloisuus johtuu suureksi osaksi opiskeluista ja itsenäisen elämisen aloittamisesta, mutta suomalaisten nuorten pienituloisuus on myös suhteellisesti lisääntynyt koko 2000-luvun. Muiden väestöryhmien elintason kasvaessa nuorten elintaso on pysynyt samana. Pienituloisuus jatkuu aikaisempaa pidemmälle aikuisuuteen. Näyttää siltä, että nuoret sukupolvet eivät pysty kerryttämään omaisuutta aikaisempien sukupolvien tavoin.

Nuorten osuus sosiaaliturvan saajista on suuri: nuorille maksetaan noin viidennes kaikista sosiaaliturvaetuuksista. Kelan mukaan lähes 40 prosenttia 17–30-vuotiaista saa kuukausittain jotakin Kelan etuutta. Jos etuuskien käyttöä tarkastellaan vuositasolla, prosenttiosuus on suurempi. Nuoret saavat useimmiten opintotukea, mutta myös toimeentulotuen pitkäaikainen käyttö on nuorilla muita ikäryhmiä selkeästi yleisempää. Pitkittänyt pienituloisuus ja riippuvuus sosiaaliturvasta on myös vahvasti ylisukupolvittunutta.

Nuorten heikko toimeentulokehitys 2010-luvulla juontaa juurensa nuorisotyöllisyyden heikkoon tasoon. Talouden taantumissa nuorten työllisyys heikkenee muun väestön työllisyyttä nopeammin ja syvemmin. Tämän lisäksi myös työllisyystilanteen paraneminen talouden elpymässä on muita väestöryhmiä hitaampaa. Eurooppalaisessa nuorisotyöttömyysvertailussa Suomi pärjää hyvin. Erityisesti korkeakoulutettujen nuorten työllistyminen koulutusta vastaavaan työhön on Manner-Eurooppaa paremmalla tasolla.

Muun muassa Työterveyslaitoksen ja Akavan tekemien selvitysten mukaan nuorten työelämäodotukset eivät mullistavalla tavalla eroa vanhemmista sukupolvista. Kaikenikäiset suomalaiset haluavat työsuhteen ja toimeentulon tuomaa vakautta. Sen sijaan nuoret odottavat työelämältä enemmän merkityksellisyyttä ja mielekkyyttä kuin vanhempansa. StudentWorkin selvityksen mukaan nuoret toivovat näkevänsä oman työtehtävänsä tärkeänä osana yrityksen tavoitteiden ja arvojen toteuttamista, arvostavat vanhempia sukupolvia enemmän ystäviä ja vapaa-aikaa eivätkä pidä palkkaa tärkeimpänä asiana työpaikan valinnassa.

Myös luottamus eläkejärjestelmään on laskenut nuorten keskuudessa. Eläkejärjestelmän kestävyyttä uhkaavat syntyvyyden lasku, eläkemaksujen korotuspaineet ja nuorten heikentynyt kiinnittyminen työuralle varsinkin sen alkuvaiheessa. Eläkejärjestelmän oikeudenmukaisuutta nakertaa myös tieto siitä, että eläkkeellä olevien miesten keskiarvoiset eläketulot vastaavat jo monen kokoaikaista työtä tekevän ihmisen palkkatuloja.

Allianssin tavoitteet:

1. Sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa otetaan tavoitteeksi nuorten köyhyyden vähentäminen ja kannustinloukkujen purkaminen. Uudistuksen jälkeen järjestelmä vastaa

- työelämän epävarmuuteen ja tarjottava turvaa yhtä lailla työuraansa aloittelevalle, epätyypillisessä työsuhteessa olevalle, osatyökykyiselle kuin yrittäjänä toimivalle nuorelle.
2. Sosiaaliturvajärjestelmä kohtelee nuoria yhdenvertaisesti eikä nuoriin kohdisteta ikään perustuvia sanktioita. Sosiaaliturva takaa kohtuullisen toimeentulon ilman vastikkeellisuutta.
 3. Opiskelijaköyhyyttä vähennetään. Perheellistyminen on taloudellisesti mahdollista myös opiskeluaikana.
 4. Kaikenlaisen työn ja opiskelumahdollisuuksien vastaanottaminen on sosiaaliturvaa saavan nuoren näkökulmasta kannattavaa. Myös yksittäisten pienten lahjojen, vahingonkorvausten ja velkaerien vastaanottaminen on mahdollista ilman etuuksien menettämisen pelkoa.
 5. Eläkejärjestelmä kohtelee eri sukupolvia yhdenvertaisesti ja oikeudenmukaisesti. Lakisääteisen eläkejärjestelmän sukupolvivaikutuksia arvioidaan aktiivisesti.
 6. Jokaista nuorta kohdellaan yhdenvertaisesti ja häirinnästä vapaasti työelämässä.

3. Osallisuus: Nuoret vaikuttavat yhteiskunnassa

Teemat: nuorten äänestysaktiivisuus, demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus, nuorten oikeudet, monikanavainen kuuleminen, osallisuus

Jokaisen nuoren on koettava, että hän on osallinen yhteiskunnassa, yhteisössä ja lähiympäristössään ja että hän voi vaikuttaa niiden toimintaan. Nuorisobarometrin mukaan nuoret ovat aiempaa kiinnostuneempia politiikasta ja yhteiskunnallinen aktiivisuus on kasvanut, mutta osallisuus on eriytyneenä.

Nuorten osallisuus vaatii monikanavaista kuulemista. Nuorten edustuksellisten ja lakiin kirjattujen vaikuttajaryhmien lisäksi tarvitaan myös muita osallisuuden tapoja: esimerkiksi sähköisiä alustoja, osallistuvaa budjetointia ja kasvokkaisia keskustelutilaisuuksia. Erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ääni jää helposti kuulematta, kun perinteiset kuulemisen mallit eivät heitä tavoita.

Osallisuus on kokemus ja tunne, joka toteutuakseen vaatii myös tietoa ja taitoa. Nuorten osallisuus tarvitsee aikuisten tukea, ja nuorten parissa toimivilla aikuisilla tulee olla osaamista ja resursseja tukea nuorten osallisuutta. Professori Juho Saaren johtama eriarvoisuustyöryhmä esitti loppuraportissaan, että osallisuus- ja demokratiakasvatukseen tulisi panostaa kouluissa nykyistä enemmän. Osallisuuteen kasvetaan ja osallisuuden polku on tärkeää rakentaa toimivaksi jo kotoa ja varhaiskasvatuksesta kohti koulumaailmaa.

Allianssin tavoitteet:

1. Nuoret osallistuvat ja vaikuttavat kaikkien suurten yhteiskunnallisten uudistusten tekemiseen yhdenvertaisesti muiden ikäluokkien kanssa. Nuoret ovat mukana päättämässä heitä itseään koskevista asioista Suomessa, EU:ssa ja YK:ssa. Nuoret saavat riittävästi ja helposti tietoa nuoria itseään koskevasta päätöksenteosta.
2. Nuorten vaikuttamiskanavat ovat monikanavaisia ja saavutettavia. Nuoret tavoitetaan mahdollisimman kattavasti huomioiden erilaiset lähtökohdat ja erityisesti haavoittuvassa

asemassa olevat nuoret. Tavoittavuutta seurataan ja kehitetään tulosten pohjalta. Osallistumisen ja vaikuttamisen kynnyksiä madaltavia alustoja ja muita avauksia kokeillaan ja otetaan käyttöön.

3. Äänestysikäraja ja vaalikelpoisuuden ikäraja kaikissa vaaleissa sekä kansalaisaloitteen allekirjoittamisen ikäraja lasketaan 16 ikävuoteen.
4. Nuorten äänestysaktiivisuus kasvaa. Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus on osa koulutusjärjestelmää ja tavoittaa kaikki nuoret. Kansalaisyhteiskunta, puolueet ja oppilaitokset tekevät yhteistyötä nuorten poliittisen vaikuttamisen kasvattamiseksi.
5. Nuorivaikutusten arviointi otetaan osaksi kaikkea päätöksentekoa. Nuoret huomioidaan omana erityisryhmänä valmistelussa ja päätöksenteossa.
6. Nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa EU:n päätöksentekoon kaikilla tasoilla. Nuorten kuuleminen on sidottu EU:n päätöksenteon prosesseihin. YK-kokouksiin osallistuvilla nuorisoadustajilla on mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon Suomen delegaatiossa.

4. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo: Nuoret ovat sekä keskenään että suhteessa muihin ikäryhmiin yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia

Teemat: yhdenvertaisuus, tasa-arvo, sukupuoli, moninaisuus, vähemmistöt, syrjintä, rasismi, vihapuhe

Suomen nuoret ovat moninainen joukko ihmisiä erilaisista taustoista. Lisääntyvän globaalin muuttoliikkeen myötä moninaisuus lisääntyy tulevaisuudessa. Samaan aikaan kaikkien nuorten oikeudet eivät toteudu tämän päivän Suomessa yhdenvertaisesti ja epäkohtia nostetaan esiin kansallisilla ja kansainvälisillä foorumeilla. Nuoret kampanjoivat itse omien oikeuksiensa puolesta ja vaativat yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua.

Vihapuhe, rakenteellinen rasismi ja syrjintä työmarkkinoilla ovat monelle nuorelle arkipäivää ja asettavat nuoria eriarvoisiin aseisiin toisiinsa nähden. Ihmisoikeuksien toteutuminen on hyvinvoinnin edellytys. Siksi nuorten hyvinvoinnin takaaminen edellyttää aktiivista yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä. Jokaisella nuorella tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet elää hyvää elämää ja osallistua riippumatta taustastaan.

Syrjäytymisen ennaltaehkäisy ja nuorten hyvinvoinnin parantaminen on tehokkaampaa, kun otetaan huomioon nuorten erilaiset tilanteet ja tarpeet. Näin voidaan kohdentaa resursseja ja toimenpiteitä syrjinnän vaarassa oleviin ryhmiin ja tunnistaa eri ryhmiin kuuluvien nuorten kohtaamat erityishaasteet ja moniperusteinen syrjintä.

Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn perusteella esimerkiksi toimintakyky, alkuperä ja seksuaalinen suuntautuminen vaikuttavat merkittäväällä tavalla nuorten hyvinvointiin. Yksinäisyys ja syrjäytymiskokemukset ovat yleisempiä nuorilla, joilla on jokin toimintakykyä rajoittava tekijä, jotka eivät ole syntyneet Suomessa, tai joiden seksuaalinen suuntautuminen on muu kuin hetero. Transsukupuolisista nuorista jopa 80 prosenttia on kokenut jonkinlaista häirintää.

Eri selvitysten mukaan 10–20 prosentilla lapsista ja nuorista ei ole nykyään mielekästä harrastusta. Syynä on tutkimusten mukaan harrastusten hinnan lisäksi maantieteellinen etäisyys sekä erilaiset osallistumiskynnykset esimerkiksi vähemmistöön kuulumisen tai toimintarajoitteen takia.

Syrjinnän ennaltaehkäisy on osa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistyötä. Syrjinnän ennaltaehkäisy on tärkeää, sillä syrjintä heikentää nuorten hyvinvointia monin tavoin. Syrjintää kokevilla nuorilla on esimerkiksi keskimääräistä enemmän kokemuksia turvattomuudesta, heidän on vaikeampi uskoa tulevaisuuteen ja heillä on muita nuoria enemmän säännöllisiä terveysoireita.

Allianssin tavoitteet:

1. Nuorten moninaisuus on lähtökohta kaikessa nuoria koskevassa päätöksenteossa. Erityisen tuen tarpeessa olevat nuoret tunnistetaan ja heidän oikeuksiensa ja hyvinvointinsa paranemiseksi kohdennetaan tarvittavia toimenpiteitä.
2. Nuorille maahanmuuttajille on saatavilla hyvin resursoitua kotoutumispalveluita: riittävä kielenopetus, yksin maahan tulleiden nuorten tuki sekä tukea myös virallisten kotoutustoimien jälkeen.
3. Koulutusalojen sukupuolittuneisuutta puretaan. Nuorten ohjaustyössä panostetaan yksilöllisten vahvuuksien ja tavoitteiden tunnistamiseen.
4. Yhteiskunnan palvelut ja tietojärjestelmät ovat saavutettavia eri tilanteissa oleville nuorille. Nuorilla on yhdenvertainen ja tasa-arvoinen pääsy palveluihin koko Suomessa.
5. Jokaisella nuorella on turvallinen yhteisö, johon voi kuulua ilman pelkoa häirinnästä, vihapuheesta tai muusta syrjinnästä.
6. Nuorille ei ole erillisiä sanktioita sosiaaliturvajärjestelmässä tai työttömyyspalveluissa.
7. Oikeus omaan äidinkieleen toteutuu nuorten kohdalla.
8. Nuorella on mahdollisuus korjata juridinen sukupuolimerkintänsä jo ennen täysi-ikäisyyttä, ilman lääketieteellistä selvitystä tai todistusta lisääntymiskyvyttömyydestä. Kolmas juridinen sukupuoli otetaan käyttöön Suomessa. Sukupuolen vahvistaminen tapahtuu omaan ilmoitukseen perustuen.
9. Kasvatus- ja nuorisoalan henkilöstölle ohjataan resursseja lisäkoulutukseen yhdenvertaisuudesta. Yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden teemat otetaan osaksi alojen peruskoulutusta. Kunnissa, seurakunnissa ja järjestöissä nuorisotyötä tekeville ammattilaisilla ja vapaaehtoisilla on valmiudet edistää nuorten yhdenvertaisuutta.
10. Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus toteutuu yhteiskunnassa, esimerkiksi päätöksenteossa ja työelämässä.

5. Nuorisotyön toimintaedellytykset: Nuorisotyöllä ja kansalaisyhteiskunnalla on riittävät edellytykset tukea nuorten hyvinvointia

Teemat: nuorisotyön rahoitus, rahapelimonopoli, valtionavustusjärjestelmä, nuorten hyvinvoinnin edistämisen koordinaatio, vapaaehtoistoiminta, nuorisotyöntekijöiden osaaminen, kansalaisyhteiskuntapolitiikka

Kaikkia nuorisjärjestöjen perinteisiä tulonlähteitä uhkaa kuivuminen: Veikkaukseen kohdistuvat sääntelypainet ja ulkomaille valuvien rahapeliteottojen myötä nuorisjärjestöjen taloudellisena kivijalkana toimineet veikkausvoittovarat vähentynevät ja jäsenmäärien pienentyessä myös jäsenmaksutuotot pienentyvät. Veikkausvoittovarojen vähentyminen leikkaisi myös kuntien nuorisotyön valtionosuuksia. Yksityisen sektorin merkitys nuorisotoiminnan rahoittajana kasvaa, mutta nuorisoalan kyky reagoida muutokseen ja vastata rahoittajien tarpeisiin on vasta kehittymässä.

Valtionavustusjärjestelmän läpinäkyvyyttä, ennakoitavuutta, oikeudenmukaisuutta ja hakijoiden aseman yhdenvertaisuutta kyseenalaistetaan jatkuvasti ja perustellusti. Projektirahoituksen määrä ja merkitys suhteessa perusrahoitukseen on kasvanut viime vuosina, mikä johtaa nuorisotyössäkin sirpaleisuuteen, ennakoimattomuuteen ja pitkäjänteisen kehittämisen heikentymiseen.

Nuoriin ja nuorisotyöhön liittyvien asioiden edistämiseen valtakunnallisella tasolla tarvitaan parempaa johtamista. Yhdelläkään taholla ei ole kokonaisvastuuta nuorten hyvinvoinnista ja sen edistämisestä, vaan siihen liittyvät asiat on ripoteltu useaan ministeriöön ja usealle ministerille.

Kansalaisyhteiskunnan tila kapenee Euroopassa, mikä näkyy erityisesti ihmisoikeuskysymyksissä ja esimerkiksi poliittiseen johtoon kriittisesti suhtautuvien järjestöjen toimintavapauden rajoittamisessa. Vähäistä samansuuntaista kehitystä voidaan nähdä Suomessakin erityisesti rahoituksen epävarmuuden, kohdennettujen avustusten myötä lisääntyvän viranomaisohjauksen ja kiristävän lainsäädännön muodossa.

Vaikuttaminen kiinnostaa nuoria, mutta vaikuttamishalun kanavoiminen vapaaehtoistyöksi ja rakentavaksi kansalaisvaikuttamiseksi vaatii vielä työtä. Vapaaehtoistyöhön liittyvää sääntelyä ja valvontaa on lisätty, mikä tuo turvallisuutta toimintaan, mutta lisää myös harrastajien vastuuta ja työmäärää.

Nuorisotyön ammattilaisten ja vapaaehtoisten osaamista ei mitata ja seurata riittävän kattavasti, jotta osaamisen kehittämiseen voitaisiin reagoida esimerkiksi koulutusjärjestelmää kehittämällä, muita tukimuotoja luomalla ja avustusresursseja oikein suuntaamalla. Samoin nuorisotyön tekijöiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta on olemassa vain hyvin vähän tutkimustietoa, mikä estää työssä ja vapaaehtoistyössä jaksamisen edellytysten systemaattisen kehittämisen.

Allianssin tavoitteet:

1. Nuorisotyön rahoitus säilyy vähintään nykyisellä tasolla. Nuorten syrjäytyminen on Suomen suurin ongelma, jonka ennaltaehkäisyyn ja korjaaviin toimenpiteisiin suunnataan mittakaavan mukaiset resurssit.
2. Veikkauksen yksinoikeusjärjestelmä säilytetään ja yhtiön kanavointikykyä vahvistetaan, jotta voidaan sekä turvata nuorisotyön rahoitus että torjua pelihaittoja tehokkaimmalla mahdollisella tavalla.
3. Valtionavustusjärjestelmän uudistuksessa avustuskäytäntöjä sujuvoitetaan, oikeudenmukaistetaan ja muutetaan läpinäkyvämmiksi. Uudistus toteutetaan tiiviissä yhteistyössä avustusten hakijoiden ja käyttäjien kanssa.

4. Nuorten hyvinvointiin liittyvät asiat kootaan eri hallinnonaloilta yhteen ministeriöön ja yhden ministerin vastuulle. Loogisimmin nämä teemat asettuvat opetusministerille, joka vastaisi siten koko lapsen ja nuoren kasvun kaaresta ja sen tukemisesta.
5. Kansalaisjärjestöjen autonomia ja kansalaistoiminta itseisarvona, ei vain nuorisotyön toteuttamisen välineenä, ymmärretään ja tunnustetaan kaikilla tasoilla.
6. Kansalaisten vaikuttamishalun estävää kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistyön sääntelyä puretaan ja nykyistä joustavampia toiminnan muotoja kehitetään.
7. Nuorisotyön uusien muotojen, erityisesti digitaalisen nuorisotyön, pitkäjänteiseen kehittämiseen ja tekijöiden osaamisen kehittämiseen varataan riittävät resurssit.
8. Nuorisotyön tekijöiden hyvinvoinnista saadaan kattavasti ajantasaista tietoa ja siihen reagoidaan alan koulutusta ja tukimuotoja kehittämällä.

6. Terveys: Nuoret voivat hyvin ja pahoinvoinnin kasautuminen pysähtyy

Teemat: *terveys, hyvinvointi, mielenterveys, terveiserot, liikunta*

Nuorten hyvinvointi on kehittynyt hyvään suuntaan koko 2000-luvun ajan: vanhempien ja nuorten väliset suhteet ovat aikaisempaa parempia, nuorten koettu hyvinvointi on lisääntynyt, suurella osalla nuorista on merkityksellisiä ystävyyssuhteita ja mahdollisuus harrastaa mieleisiä asioita vapaa-ajalla. Tutkimuksissa on kuitenkin havaittavissa pieni joukko nuoria, jotka voivat pahoin jo nuorella iällä.

Useimmiten hyvinvoinnin vajeet kasautuvat. Hyvinvoinnin vajeet syntyvät nuoren ja vanhempien kohtaamisen puuttumisesta ja kommunikaatio-ongelmista, huolenpidon puuttumisesta, yksinäisyydestä, koulukiusaamisesta, heikosta lukutaidosta, harrastusten puutteesta sekä pitkittyvistä taloudellisista vaikeuksista kotona. Yhteiskunnallisesti erityisen huolestuttavaa on hyvinvoinnin vajeiden periytyvyys. Varhaiskasvatus, koulutus- ja terveydenhuoltojärjestelmä eivät nosta erilaisista taustoista tulevia lapsia ja nuoria samalle lähtöviivalle aikaisempaan tapaan.

Mielenterveyshäiriöt ovat yleisiä ja monet mielenterveyshäiriöt ilmaantuvat ensi kertaa nuoruudessa. Eri tutkimusten mukaan noin 20–25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. Mielenterveyden häiriöt ovat koululaisten ja nuorten aikuisten tavallisimpia terveysongelmia. Tuoreimman korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen mukaan joka kolmas korkeakouluopiskelija oireilee psyykkisesti. Myös päihteiden ongelmakäyttöä kasaantuu erityisesti nuorille, joilla on mielenterveyden häiriöitä ja jaksamisen haasteita.

Psyykkisten oireiden lisääntyminen kyselytutkimuksissa ei välttämättä tarkoita sitä, että suomalaiset nuoret voisivat merkittävästi aikaisempaa huonommin. Kyse voi olla myös mielenterveyden haasteisiin liittyvän keskustelukulttuurin muuttumisesta ja nuorten mielenterveystietoisuuden kasvamisesta. Mielenterveyden haasteiden vakavuutta se ei vähennä. THL:n mukaan 10–15 % nuorista kärsii vakavista ja toistuvista itsetuhoisista ajatuksista ja on intensiivisen tuen tarpeessa. Mielenterveyden ja elämänhallinnan tukeminen tukee myös nuoren opiskelukykyä ja tulevaisuuden työkykyä.

Elämäntapojen ja -rytmin muutokset ovat tuoneet mukanaan myös uusia elintasosairauksia. Nuoret viettävät liikaa aikaa istuen. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen mukaan opiskelijat istuvat päivittäin jopa 9-10 tuntia. Pitkittynyt istuminen aiheuttaa terveysongelmia myös liikuntasuosituksella täyttävällä nuorella, sillä istuminen kuormittaa kehon tukirakenteita yksipuolisesti ja aiheuttaa sairauksien vaaratekijöitä. Lisäksi istumisen tauottaminen ja liikunnan lisääminen tukevat oppimista ja opiskelukykyä.

Allianssin tavoitteet:

1. Lapsille, nuorille ja heidän perheilleen taataan hyvälaatuiset ja kohtuuhintaiset sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut.
2. Koulujen, oppilaitosten ja päiväkotien ryhmäkoot ovat kohtuullisia. Lapsille ja nuorille tarjotaan riittävää tukea oppimisen vaikeuksiin.
3. Apua hakevan nuori saa aina apua. Nuorten tarvitsemia tukipalveluita tarjotaan yhden luukun periaatteella. Nuorille suunnattuja palveluja ja tietoa niistä on tarjolla myös kanavissa, joita nuoret muutenkin käyttävät, jotta palvelujen käyttöön ja niihin hakeutumiseen on mahdollisimman matala kynnyks.
4. Kaikille alle 25-vuotiaille tarjotaan maksuton ehkäisy.
5. Nuorille räätälöityjä päihde- ja mielenterveyspalveluja vahvistetaan. Terapiatakuu otetaan käyttöön koko maassa.
6. Opiskelutilat mahdollistavat fyysisen aktiivisuuden lisäämisen ja istumisen tauottamisen.
7. Opiskelijoilla on laadukas terveydenhuolto ja riittävät opiskelun tukipalvelut.

7. Ympäristö: Ympäristöpolitiikkaa tehdään tulevien sukupolvien ehdoilla

Teemat: *kestävä kehitys, ilmastonmuutos, ilmastoliike, elonkirjo*

Maapallon kestävyys on sukupolvikysymys. Maailmaa on rakennettava nykyisten ja tulevien sukupolvien kannalta kestävällä tavalla. Nuorisobarometrin mukaan 67 prosenttia nuorista kokee turvattomuutta tai epävarmuutta ilmastonmuutoksen vuoksi.

Nykyisillä ilmastotoimilla ilmaston lämpenemistä ei pystytä pysäyttämään 1,5 asteeseen. Tarvitsemme suurempaa kunnianhimoa ja koko yhteiskunnan tahtotilaa muutokseen. Kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n mukaan voimme onnistua, jos globaalit päästöt käännetään heti laskuun, hiilinieluja kasvatetaan voimakkaasti ja saavutamme globaalin hiilineutraaliuden vuonna 2050 ja hiilinegatiivisuuden sen jälkeen.

Ilmastonmuutoksen uhat ovat vakavimmat kehittyvissä maissa, joissa nuorten osuus väestöstä on suurin. Uhat ovat moninkertaisia niille nuorille, jotka ovat jo valmiiksi heikommassa asemassa, kuten vähemmistöihin tai alkuperäiskansoihin kuuluville nuorille. Samalla ilmastonmuutos koskettaa kuitenkin myös nykyisiä ja tulevia sukupolvia Suomessa ja Euroopassa esimerkiksi sään ääri-ilmiöiden kautta.

Nuoret ovat tärkeä muutosvoima ilmastokeskustelussa ja ilmastoliikkeessä. Heissä on voimavara ja mahdollisuus vastata ratkaisukeskeisesti ilmastonmuutoksen haasteisiin. Tämä ei kuitenkaan tapahdu itsestään vaan vaatii päättäjiltä aktiivista kuuntelemista, sekä tekoja.

Luonnon monimuotoisuus ja elonkirjo ovat puolustamisen arvoisia. Suomen eliölajeista 11,9 prosenttia on uhanalaisia. Eniten uhanalaisia lajeja on linnuissa ja sammalissa, joista yli kolmannes on uhanalaisia. Luonnon köyhtyminen on vakava ongelma, joka uhkaa kiihtyä. Uhanalaistumiseen vaikuttavat muun muassa lajien elinympäristöjen, kuten metsien, väheneminen ja niiden laadullinen heikkeneminen.

Allianssin tavoitteet:

1. Suomi ja EU ovat esimerkkejä muulle maailmalle YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa ja kestävä kehitys otetaan hallitusohjelman pohjaksi.
2. Suomi saavuttaa Pariisin sopimuksessa sovitut ilmastotavoitteet ilmaston lämpenemisen pysäyttämiseksi 1,5 asteeseen.
3. Suomi varmistaa, että kaikki päätöksenteko on linjassa ilmastotavoitteiden saavuttamisen kanssa. Ilmastopolitiikka kootaan yhden ministerin vastuulle.
4. Nuoria kuunnellaan YK:n ilmastoon ja kestävään kehitykseen liittyvissä kokouksissa ja nuorilla on pääsy ja mahdollisuus osallistua virallisiin neuvotteluihin.
5. Taataan jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus oman luontosuhteen muodostamiseen.
6. Nuoret osallistuvat aktiivisesti ja näkyvästi ilmastopolitiikkaa käsiteltävään keskusteluun ja päätöksentekoon. Päättäjät ottavat nuorten ilmastoahdistuksen vakavasti ja toimivat sen ratkaisemiseksi.
7. Ilmastonmuutokseen ja energiaturvallisuuteen liittyviä haasteita ratkotaan eurooppalaisella ylikansallisella yhteistyöllä. Suomi on edelläkävijä päästöjen vähentämisessä, energiantuotannon ja puhtaan teknologian kehittämisessä ja käyttöönotossa, kiertotaloudessa sekä luonnon hiilivarastojen suojelussa ja hiilinielujen vahvistamisessa.